

فرهنگ گزیده کتابشناسی

تألیف:

سید علی آل داود

خانه کتاب

اردیبهشت ۱۳۹۶

سرشناسه	: آل داود، سیدعلی، ۱۳۳۱
عنوان و نام پدیدآور	: فرهنگ گزیده کتابشناسی / تألیف سیدعلی آل داود.
مشخصات نشر	: تهران : خانه کتاب، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۸۲۰ ص.
فروست	: خانه کتاب؛ ۵۶۶.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۳۷۹-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: کتاب‌های برگزیده
موضوع	: Best books
رده بند: دنگه	: ۱۳۹۶ ۲۲۷ ف/ ۸/ ۱۰۳۵ Z
رده بندی: یویی	: ۰۱۱/ ۷۳
شماره کتابش: اسی ما	: ۴۶۶۹۴۶۷

فروست کتاب: خانه کتاب

فرهنگ گزیده کتابشناسی

مؤلف: سیدعلی آل داود

ناشر: خانه کتاب

طرح جلد: بابک صفری

صفحه آرا: طاهره قاسمی، عسگر ابراهیمی

نوبت چاپ: اول - اردیبهشت ماه ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۳۷۹-۱

ناظر چاپ: فاطمه بیگدلی

چاپ و صحافی: چاپخانه بوستان کتاب

تهران، خیابان انقلاب، بین صبا و فلسطین جنوبی، شماره ۱۰۸۰ - تلفن: ۸۸۳۴۲۹۸۵

www.ketab.ir

فهرست مطالب

پیش گفتار.....	۱۱	آریانا [دانشنامه].....	۵۶
مقدمه.....	۱۳	آزاد.....	۵۷
آ		آزادیستان.....	۵۹
آب حیات.....	۱۵	آسمان هشتم.....	۶۰
آب زلال.....	۱۷	آشوب آخر الزمان.....	۶۱
آتشکده [آذر، آبدلی].....	۱۸	آمال العارفین.....	۶۲
آتشکده [صادق تفرش].....	۲۰	آموزش و پرورش.....	۶۴
آثار البلاد و اخبار الابد.....	۲۲	آیات البينات.....	۶۶
آثار الملوك والانبیا.....	۲۸	آیه الملك.....	۶۸
آثار الوزراء.....	۲۸	آینده.....	۶۹
آثار باستانی خراسان.....	۳۱	آینه دانشوران.....	۷۱
آثار تاریخی شهرستان های کاشان و نطنز.....	۳۳	آین اسکندری.....	۷۳
آثار تاریخی طهران.....	۳۶	آیین اکبری.....	۷۵
آثار جعفری.....	۳۸	آیین مادرسی کیفری.....	۷۸
آثار عجم.....	۴۰	آیین دادرس دنی.....	۷۹
آداب الحرب والشجاعه.....	۴۲	آیین سخنور.....	۸۱
آداب السلوك.....	۴۴		
آداب ناصری.....	۴۷	الابحاث المفیده فی تحصیل العقیده.....	۸۳
آدمیت.....	۴۸	ابداالادویه المفردة والمركبة.....	۸۴
آذر و سمندر.....	۵۰	احسن القصص.....	۸۵
آرام نامه.....	۵۱	احوال و آثار افضل الدین کاشانی.....	۸۷
آرایش نامه.....	۵۲	احوال و آثار اوحدی اصفهانی.....	۸۸
آرایش نگار.....	۵۳	احوال و آثار خوش نویسان.....	۸۹
آرمان.....	۵۴	احوال و آثار شیخ بهاء الدین ملتانی.....	۹۲
آریانا [نشریه].....	۵۵	احوال و آثار نقاشان قدیم ایران.....	۹۳

انجمن آرای ناصری.....	۱۶۷	احوال و آثار فارسی شیخ بهائی.....	۹۶
انجمن خاقان.....	۱۶۹	احیاء الملوک.....	۹۶
اندیشه دور و دراز.....	۱۷۱	اختناق ایران.....	۹۹
انقلاب ایران.....	۱۷۳	اخلاق محتشمی (خواجه نصیرالدین طوسی).....	۱۰۲
انوار سهیلی.....	۱۷۶	اخلاق محتشمی [محتشم السلطنه].....	۱۰۵
انیس الناس.....	۱۷۹	ادبیات معاصر.....	۱۰۶
ایران [نشریه].....	۱۸۱	اردوی همایون.....	۱۰۹
ایران امروز.....	۱۸۴	ارشادالزراعه.....	۱۱۰
ایران باستان.....	۱۸۵	ارمغان.....	۱۱۲
ایران، برآمدن رضاخان، برافتادن قاجار.....	۱۸۹	از آستارا تا اسرabad.....	۱۱۶
ایران در جنگ بزرگ.....	۱۹۲	از پاریز تا پاریس.....	۱۱۹
ایران شهر [یونسکو].....	۱۹۵	از صبا تا نیما.....	۱۲۱
ایران و قضیه ایران.....	۱۹۷	از نیما تا روزگار ما.....	۱۲۵
ایضاح المکنون.....	۲۰۰	استخراج آب های پنهانی.....	۱۲۸
اینجا طهران است.....	۲۰۲	استرabadنامه.....	۱۳۰
ب		اسرارالشهود.....	۱۳۲
باباء مل.....	۲۰۴	اسکندرنامه.....	۱۳۴
بابرنامه.....	۲۰۶	اسنادی از مشاهیر ادب معاصر ایران.....	۱۳۶
بابک - بزم.....	۲۰۸	اشعار پراکنده قدیم ترین شعرای فارسی زبان.....	۱۳۹
بازیگران - معاصر.....	۲۱۰	اشکال العالم.....	۱۴۱
بانگ جرس.....	۲۱۲	اطلس تاریخ اسلامی.....	۱۴۳
بانگ نای.....	۲۱۳	اعجوبه و محجوبه.....	۱۴۵
بحرالنفواید.....	۲۱۵	افضل التواریخ.....	۱۴۷
بخشی از تفسیری کهن به فارسی.....	۲۱۹	افکار اجتماعی و سیاسی و اقتصادی دوران قاجار.....	۱۵۰
بدایع الازمان فی وقایع کرمان.....	۲۲۱	اقلیم پارس.....	۱۵۳
بدایع الوقایع.....	۲۲۳	اکبرنامه.....	۱۵۶
بررسی های تاریخی.....	۲۲۶	اکسیرالتواریخ.....	۱۵۹
بر ساحل کویر نمک.....	۲۲۷	القاب و مواجب دوره صفویه.....	۱۶۰
برگزیده شعر فارسی معاصر.....	۲۲۹	امیرکبیر و ایران.....	۱۶۲
بستان السیاحه.....	۲۳۱	امیرکبیر و دارالفنون.....	۱۶۶

تجارت السلف..... ۴۴۳	تاریخ طبرستان..... ۳۷۸
تحفة الحبيب..... ۴۴۷	تاریخ طبرستان و رویان..... ۳۸۰
تحفة الشعرا..... ۴۴۸	تاریخ عالم‌آرای امینی..... ۳۸۲
تحفة سامی..... ۴۵۰	تاریخ عالم‌آرای عباسی..... ۳۸۶
تحقیقات سرحدیه..... ۴۵۲	تاریخ عباسی..... ۳۹۰
تذکره اختر..... ۴۵۴	تاریخ عصر حافظ..... ۳۹۲
تذکره الشعراى سمرقندى..... ۴۵۵	تاریخ عضدى..... ۳۹۵
تذکره الملوك..... ۴۵۷	تاریخ علوم و ادبیات ایرانی..... ۳۹۸
تذکره بغراخانى..... ۴۶۰	تاریخ فرشته..... ۴۰۰
تذکره پیمانه..... ۴۶۱	تاریخ قم..... ۴۰۲
تذکره ثمرنائینى..... ۴۶۲	تاریخ قوس..... ۴۰۴
تذکره حسینی..... ۴۶۴	تاریخ کاشان..... ۴۰۶
تذکره روز روشن..... ۴۶۶	تاریخ کرمان..... ۴۰۸
تذکره روضة السلاطين..... ۴۶۸	تاریخ گزیده..... ۴۱۱
تذکره رياض العارفين..... ۴۷۰	تاریخ گیلان..... ۴۱۳
تذکره سخنوران نائین..... ۴۷۲	تاریخ گیلان و دیلمستان..... ۴۱۵
تذکره سخنوران یزد..... ۴۷۳	تاریخ مازندران..... ۴۱۷
تذکره شستان..... ۴۷۵	تاریخ محمدی..... ۴۱۹
تذکره شعراى سمنان..... ۴۷۸	تاریخ مختصر ادبیات ایران..... ۴۲۱
تذکره شيرازى مير..... ۴۷۹	تاریخ مطبوعات و ادبیات ایران در دوره
تذکره شمع انوار..... ۴۸۲	مشروطه..... ۴۲۳
تذکره محمدشاهى..... ۴۸۳	تاریخ مغول..... ۴۲۵
تذکره منتخب اللطائف..... ۴۸۵	تاریخ مفصل ایران از استیلای مغول تا
تذکره منظوم رشحه..... ۴۸۶	مشروطیت..... ۴۲۶
تذکره میخانه..... ۴۸۸	تاریخ ملازاده..... ۴۳۰
تذکره میکده..... ۴۹۱	تاریخ منظوم مغول..... ۴۳۲
تذکره نصرآبادى..... ۴۹۳	تاریخ نظم و نثر در ایران و در زبان فارسى..... ۴۳۶
تذکره نقل مجلس..... ۴۹۵	تاریخ نو..... ۴۳۷
تذکره نویسی فارسى در هند و پاکستان..... ۴۹۶	تاریخ نویسی فارسى در هند و پاکستان..... ۴۳۹
تذکره هفت آسمان..... ۴۹۸	تاریخ یزد..... ۴۴۲

www.ketab.ir

خ

- ۵۷۹..... خاطرات حبیب یغمائی
۵۸۲..... خاطرات سیاسی امین الدوله
۵۸۴..... خاطرات نواب وکیل
۵۸۶..... خداوندنامه
۵۹۱..... خلاصه الاخبار
۵۹۵..... خلاصه الاشعار
۶۰۰..... خلاصه الافکار
۶۰۴..... خواندنی ها
۶۰۸..... خیرالبيان

د

- ۶۱۰..... دانشنامه میسری
۶۱۳..... دخمه ارغون
۶۱۵..... دستورالملوک
۶۱۷..... دیوان صفائی جندقی
۶۲۰..... دیوان عبرت نائینی
۶۲۴..... دیوان هنر جندقی

ذ

- ۶۲۷..... تذریع الی صانایف الشیعه
۶۳۰..... ذیل تاریخ
۶۳۳..... ذیل جامع التواریخ
۶۳۵..... ذیل ظفرنامه شامی
۶۳۷..... ذیل عالم آرای عباسی

ر

- ۶۴۰..... راهنمای کتاب
۶۴۲..... رستم التواریخ
۶۴۶..... رعنا و زیبا
۶۵۱..... ریاض الافکار
۶۵۳..... ریحانة الادب

- ۵۰۰..... تذکرة هفت اقلیم
۵۰۲..... تذکرة همايون و اکبر
۵۰۵..... ترجمه تاریخ یمینی
۵۰۸..... ترجمه تفسیر طبری
۵۱۵..... التصفیة فی احوال المتصوفه
۵۱۷..... تکملة الاخبار
۵۲۰..... تنکسوق نامه
۵۲۲..... تیمورنامه

ج

- ۵۲۵..... جامع التواریخ سنه
۵۲۸..... جامع مفیدی
۵۳۱..... جشن نامه صفا
۵۳۳..... جغرافیای حافظ ابرو
۵۴۱..... جغرافیای مفصل ایران
۵۴۳..... جلابرنامه
۵۴۶..... جوامع الحكایات
۵۴۹..... جواهرالعجایب
۵۵۱..... جهان آرای مروزی
۵۵۵..... جهان دانش
۵۵۸..... جهانگشای نادری
۵۶۲..... جهان نامه
۵۶۵..... جهان نما
۵۶۶..... جهان نو

چ

- ۵۶۸..... چیستان نامه دزفولی

ح

- ۵۶۹..... حبیب السیر
۵۷۳..... حدیقه الحقیقه
۵۷۶..... حدیقه الشعرا

ز

- زبدة الآثار..... ٦٥٦
 زبدة التواريخ..... ٦٦٠
 زبدة التواريخ بایسنقری..... ٦٦٤
 زندانی بزهرود..... ٦٦٨
 زينة التواريخ..... ٦٧٠
 زينة المجالس..... ٦٧٣
 زینت المدايح..... ٦٧٩

س

- سازمان اداری حکم مت صفوی..... ٦٨١
 سعادت نامه..... ٦٨٣
 سفرنامه امین الدائم..... ٦٨٥
 سفرنامه حج..... ٦٨٧
 سفینه الفرامین..... ٦٨٩
 سفینه المحمود..... ٦٩١
 سندبادنامه منظوم..... ٦٩١
 سیاستگران دوره قاجار..... ٦٩٨

ش

- شاهنامه هاتقی..... ٧٠٤

- شهر آشوب در شعر فارسی..... ٧٠٧
 شهنشاهنامه..... ٧١١

ظ

- ظفرنامه مستوفی..... ٧١٩

ف

- فتوت نامه..... ٧٢٢
 فرهنگ مترادفات و اصطلاحات..... ٧٢٥

ک

- کشف الظنون..... ٧٢٧

گ

- گل کشتی..... ٧٣٠

م

- مجمع الفصحاء..... ٧٣٤

ن

- نصرت نامه ترخان..... ٧٣٨
 نظام التواريخ..... ٧٤٠

ی

- یغما (مجله)..... ٧٤٣
 یهرسدها..... ٧٥١

پیش گفتار

به نام خدا
کتابشناسی (Bibliography) به عنوان یک علم شناخته شده در دنیای امروز، بسیار محل توجه و اقبال است؛ چرا که با وجود تولید انبوه کتاب در دنیا، تنها یک نگاه کتابشناسانه است که می تواند زمینه را برای حجم وسیع نسخه های خطی و یا کتاب های چاپی سره از ناسره را باز شناخته و گزینش نماید؛ کم نباشی هدفمند که کار علاقه مندان به حوزه کتاب را آسان می کند و جریان مطالعه و پژوهش را سرعت می بخشد. اولین گام مستند در این خصوص کتاب کتاب های من تألیف جینوس، پژوهشگر معروف یونانی است که در آن به معرفی آثار نگاشته خود می پردازد و بعد از آن است که شاهد انتشار کتاب های کتابشناسی البته به شکل ها و گونه های مختلف هستیم. با گسترش تولید و نگارش کتاب از سده های نخستین اسلامی، دانش کتابشناسی نیز شکل گرفت و رفت رفته پخته تر شد. کتاب الفهرست ابن ندیم نمونه ای ارزشمند از کتاب های کتابشناسی در سده های نخستین اسلامی است و بعد از آن انتشار این شکل از کتاب و گسترش علم کتابشناسی در جهان اسلام و ایران را شاهد هستیم. در عصر حاضر نیز آثار ارزشمندی چون کتاب «الریعة الی تصانیف الشیعة» نگاشته استاد بزرگوار مرحوم آقابزرگ طهرانی نمونه ای بی بدین از کتابشناسی است.

خوشبختانه در خانه کتاب با انتشار مجموعه مشاهیر کتابشناسی مصر ایران، ۲۸ نفر از کتابشناسان معاصر و آثار ارزشمندشان در این دانش را به علاقه مندان به این فن معرفی کردیم، که قطعاً این مجموعه، در شناخت این بزرگان و آثارشان به علاقه مندان این حوزه، منبعی مهم و ارزشمند محسوب می شود.

فرهنگ گزیده کتابشناسی، برشی کوتاه از زندگی پژوهشگرانه و پرتلاش استاد سیدعلی آل داود است. نگاه کتابشناسانه ایشان به نسخ خطی و آثار چاپی مختلف طی سالیان مجموعه ای گرانبها از مقالات کتابشناسی را فراهم کرده که با تجمیع آن ها در کتاب حاضر، اهمیت و ارزش دوچندانش رخ می نماید.

از جمله خدمات ارزشمند کتابشناسانه استاد آل داود، کتاب ارزشمند فرهنگ آثار ایران اسلامی است که اثری ماندگار و حاکی از عشق و علاقه وافر ایشان به این علم است. هرچند به جهت بی‌مهری و بی‌تدبیری عده‌ای این کار ابرتر مانده است. امیدوارم که توفیق رفیق این استاد عزیز شده و ضمن تکمیل و به ثمر رساندن کتاب فرهنگ، این فرهنگ گزیده را نیز تکمیل نمایند و شاهد انتشار مجله‌های دیگر آن نیز باشیم.

مجید غلامی جلیسه

مدیر عامل خانه کتاب

بهار ۱۳۹۶

www.ketab.ir

مقدمه

فرهنگ گزیده کتابشناسی، مجموعه مقالاتی است که نگارنده در مدت سی سال اخیر برای نشریات و دانشنامه‌های گوناگون نوشته‌ام و شامل کتاب‌هایی است که عنوان آنها با حرف «ا» آغاز شده و تا حرف «س» ادامه دارد، زیرا این دانشنامه‌ها به جز دانشنامه زبان و ادب فارسی از انتشارات فرهنگستان زبان و ادب فارسی هیچ یک به اتمام نرسیده است، مقصود آنکه این کتاب یک فرهنگ کامل نیست و تنها شامل مقالاتی می‌گردد که نویسندگان تاکنون تحقیقاتشان را به دست آورده است، امید دارم و تصمیم بر این است که برای چاپ‌های دیگر نیز اثر کامل شده و یک فرهنگ کتابشناسی کامل به همین شیوه تدارک دیده شده تا جوانان به آسانی بتوانند در یک اثر به اطلاعات دقیق راجع به کتاب‌ها دسترسی پیدا کنند. می‌بایستی به مراجعه به منابع دیگر نداشته باشند. مقاله‌هایی که در این کتاب گرد آمده، مجموعه نوشته‌هایی است که نویسنده برای دوره سه جلدی فرهنگ آثار ایران اسلامی، دانشنامه زبان و ادب فارسی، دانشنامه زبان و ادب فارسی در شبه قاره - هر دو از انتشارات فرهنگستان زبان و ادب فارسی - دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، دانشنامه جهان اسلام و برخی نشریات نوشته‌ام و چون این کتاب‌ها و مجلات در دسترس همگان قرار ندارد گردآوری و تنظیم و نشر آنها را در یک جلد ضروری دانسته و بدین ترتیب با مرتب ساختن آنها به ترتیب حروف الفبا به مراجعه به آنها آسان‌تر شده است.

بیشتر این مقالات مربوط به عناوین کتاب‌هایی است که تا حرف «س» رسیده است، مگر چند مقاله انتهای کتاب که برای نشریات و برخی دانشنامه‌ها نوشته شده و تاکنون جلدهای آخر آنها به چاپ نرسیده است، پس ضروری دانسته شد که آنها نیز به کتاب افزوده شود.

این ایراد ممکن است از سوی گروهی گرفته شود که کتاب یک فرهنگ کامل نیست و بنابراین اطلاق نام «فرهنگ» بر آن چندان مناسب نبوده و بهتر بود نام دیگری برای آن انتخاب شود اما باید گفت با اضافه کردن واژه «گزیده» به دنبال نام کتاب تا حدی پاسخ

منتقدان داده شده است. از مؤسسه خانه کتاب و مدیر عامل دانشمند آن آقای مجید غلامی جلیسه سپاسگزارم که لطف خود را مانند همیشه از نگارنده دریغ نداشته و نشر این کتاب را نیز همچون برخی آثار دیگرم در شمار انتشارات آن مؤسسه فرهنگی فعال پذیرفته است.

تهران - ۸ اسفند ۱۳۹۵

سید علی آل داود

www.ketab.ir